

INTÉZMÉNYAKKREDITÁCIÓS ELJÁRÁS

2013/2014

(Harmadik akkreditációs értékelés)

A

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS TEOLÓGIAI AKADÉMIA

akkreditációs jelentése

a 2015/2/VIII/2 sz. MAB HATÁROZAT MELLÉKLETE

2015. február 27.

Előző intézményakkreditáció: 2006/9/XI/5 sz. MAB határozat

TARTALOMJEGYZÉK

I. Akkreditációs minősítés	2
II. Minőségértékelés	3
II.1. A főiskola általános helyzetképe	3
II.2. A főiskola kulcsfontosságú eredményei	4
1. Oktatás	4
2. Kutatás-fejlesztés	5
3. Gazdálkodás	6
II.3. A minőségbiztosítás alapelvei és gyakorlata (ESG 1. rész)	6
1. Intézményi stratégia és eljárások a minőség biztosítására	6
2. Képzési programok indítása követése és rendszeres belső értékelése	7
3. A hallgatói teljesítmények értékelési rendszere	8
4. Az oktatók minőségének biztosítása	9
5. Tanulástámogatás, eszközök és hallgatói szolgáltatások	9
6. A főiskola belső információs rendszere	10
7. Nyilvánosság, a közvélemény tájékoztatása	10
III. Az intézmény további működésére vonatkozó javaslatok	11
IV. Az intézményben folyó hitéleti képzések értékelése	12
teológia [lelkész]	12
katekéta-lelkipásztori munkatárs	15
református közösség-szervező	18
Függelék	21
A Sárospataki református Teológiai Akadémia által folytatott képzések	21
A látogató bizottság tagjai	21
A látogatás időpontja	21

A SÁROSPATAKI REFORMÁTUS TEOLÓGIAI AKADÉMIA AKKREDITÁCIÓS ÉRTÉKELÉSE

I. Akkreditációs minősítés

Sárospataki Református Teológiai Akadémia	2015/2/VIII/2 SZ. MAB HATÁROZAT A (akkreditált) A főiskola akkreditációja – az intézményakkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2019. december 31-ig hatályos, 2016 szeptemberében induló követő (monitor) vizsgálat közbeiktatásával.
--	---

Az akkreditációs minősítés indoklása

A nemzeti felsőoktatásról szóló hatályos 2011. évi CCIV. tv. vonatkozó §-ai, illetve a MAB akkreditációs elvárásai alapján a **Sárospataki Református Teológiai Akadémiát a MAB főiskolaként akkreditálja**¹. A jogszabályoknak és az akkreditációs elvárásoknak való megfelelés tekintetében a MAB a következőket állapította meg:

- Az intézmény az Nftv. szerinti^{2 3} képzési szerkezetben folytat képzést⁴.
- Rendelkezik a feladatai ellátásához szükséges állandó kutatói, oktatói karral: a teljes munkaidőben foglalkoztatott oktatóinak létszáma **14 fő**. Emellett azonban **nem felel meg** annak a törvényi előírásnak, hogy az alaptervekenységének ellátásához szükséges oktatók és kutatók legalább **hatvan százalékát** munkaviszony, illetve munkaviszonnyal azonos elbírálás alá eső jogviszony keretében foglalkoztassa (**45 főből összesen 20 fő: 44,4%**).⁵
- A munkaviszony, illetve munkaviszonnyal azonos elbírálás alá eső jogviszony keretében foglalkoztatott oktatók, kutatók legalább **egyharmadának** van tudományos fokozata (**20 főből összesen 13 fő: 65%**).
- Rendelkezik a képzéshez és a tudományos kutatáshoz szükséges tárgyi feltételekkel (megfelelő épülettel – benne a funkciók teljesítésére alkalmas szervezetszerű terekkel; előadóteremmel, szemináriumi helyiséggel, intézményi könyvtárral, informatikai háttérrel, megfelelő hozzáférésekkel –, valamint kollégiumi férőhelyekkel, sport és kulturális létesítményekkel, diákétkezési lehetőségekkel) és pénzügyi eszközökkel.
- Az intézményi dokumentumok⁶ kidolgozottak, rendelkezésre állnak.
- Az intézmény minőségbiztosítási és – fejlesztési folyamatai – ennek keretei között a vezetési, tervezési, ellenőrzési, mérési és értékelési eljárások – megfelelőek (*a II. és III. fejezetben megfogalmazott észrevételek figyelembe vételével*).

A monitor eljárás tárgya:

- a munkaviszony, illetve munkaviszonnyal azonos elbírálás alá eső jogviszony keretében foglalkoztatott oktatók, kutatók törvény (Nftv.) szerinti aránya;
- a minőségfejlesztési javaslatokban foglaltak megvalósításának állása.

¹ Nftv. 115. § (4) Az e törvénynek megfelelő fenntartási rendszert, intézményi, szervezeti felépítést, személyi feltételeket – ha e törvény eltérő rendelkezést nem tartalmaz – a **felsőoktatási intézményeknél 2015. szeptember 1-jéig kell kialakítani**.

² Nftv. 6. § (2) Legalább két képzési, illetve tudományterületen vagy művészeti ágban, legalább négy szakon, a következő választható képzési szerkezetben folytat képzést: alapképzés, vagy alap- és mesterképzés, vagy alap-, valamint mester- és doktori képzés, vagy mester- és doktori képzés.

³ Az Nftv. 91. § (5) **Hitéleti képzést folytató felsőoktatási intézmény** a főiskola elnevezést akkor is használhatja, ha egy képzési területen, egy szakon jogosult alapképzés folytatására.

⁴ Ld.: a *Függelékben* felsorolt szakok jegyzékét

⁵ Az LB jelentésre küldött észrevételeiben a főiskola jelezte, hogy az önértékelésben téves adatokat adott meg az összkutatói létszámra vonatkozóan, és az valójában megfelel a fenti törvényi elvárásnak. A MAB azonban az önértékelési dokumentumok alapján úgy ítéli meg, hogy az intézmény a javítás során feltehetőleg figyelmen kívül hagyta a székhelyen kívüli képzésében résztvevő helyi illetőségű oktatókat, s így jött ki jobb arány, mint az eredeti önértékelésben.

⁶ Alapító okirat; küldetésnyilatkozat; organogram; szervezeti és működési szabályzat; minőségbiztosítási szabályzat; az előző akkreditáció MAB határozata, a FOI intézkedési terve és végrehajtása.

II. Minőségértékelés

II.1. A főiskola általános helyzetképe

Honnan – hova tart a főiskola

Az intézmény hagyományos hazai, illetve Kárpát-medencei oktatási szerepe mély történelmi gyökerekkel rendelkezik, és ma is fontos szerepet játszik a református szellemi életben. Az intézmény működését ma is meghatározzák a hagyományos formák, ami önmagában is érték.

Az intézményi önértékelés széles horizontú áttekintésben mutatja be az intézmény működési környezetét, a régió szociális, kulturális, és ebből adódó egyházi helyzetét. Utal ugyanakkor arra a hatalmas örökségre is, amely az intézmény legnagyobb értékei közé tartozik. A régió kedvezőtlen adottságai részben erősen nehezítik az itt folyó munkát (demográfiai helyzet, a népesség alacsony szintű iskolázottsága, a jelentős munkanélküliségi ráta stb.), ugyanakkor azonban mindez hatalmas kihívást jelent az intézmény számára, melynek a legnagyobb elszántsággal igyekszik megfelelni.

Az előző akkreditációs értékelés (2006-ban) számos javaslatot megfogalmazott, ezeket az intézmény nagyrészt megfogadta. Az intézményi dokumentumok többségükben az aktuális fogalmakat, definíciókat használják (bár van még tennivaló ezen a téren), megtörtént a szabályzatok felülvizsgálata, s ahol szükséges, módosítása; történt kredit-optimalizáció; tisztázódtak a nyelvi követelmények. Ezen túlmenően a fejlődés számos területen tapasztalható: az intézmény kapcsolatrendszere erősödött és bővült mind hazai, mind nemzetközi viszonylatban, aktív szerepet vállal a *Tiszáninnyi Református Egyházkerület (TIREK)* lelkész-továbbképzésében, erősíti kapcsolatait a gyülekezetekkel, intézkedéseket fogantatósít a hallgatók tanulmányainak megsegítésére.

Az előző akkreditáció óta számos változás történt a felsőoktatásban, de a régióban is. A 2006 óta eltelt időben indult az intézményben a *református közösség-szervező* alapképzési szak és a *katekétá-lelkipásztori munkatárs* alapképzési szak székhelyen kívüli levelező képzése Beregszászon.

A főiskola helyzete a református egyház és a regionálisan adott képzési igények figyelembe vételével jelentős változásokon, lényegében folyamatos átalakuláson megy keresztül. Ilyen nehézségek közepette az intézmény megtette az első lépéseket a szükséges oktatói feltételek biztosításának stabilizálása érdekében.

Az önértékelésben a makrokontextus bemutatása alapos, ugyanakkor az intézmény helyzetének értékelése több ponton hiányos (pl. az eredmények számszaki bemutatása, az adatgyűjtések eredményei, tehetséggondozás, lemorzsolódás, nyelvvizsga probléma stb.), és nagyon kevés információt nyújt a konkrét stratégiákról, tervekről, eljárásokról (minőségügyi eljárások, oktatókkal kapcsolatos tervek stb.). Miközben az intézmény küldetése jól megfogalmazott, az intézménynek nincs konkrét intézményfejlesztési terve, stratégiai céljai. Az önértékelésben nem célok, hanem témakörök vannak megadva.

A főiskola dokumentumai, szervezete, vezetése, intézményi stratégia

Az intézmény szervezeti felépítéséről az organogram tájékoztató. A struktúra jól áttekinthető, a *szenátus* és a többi bizottságok feladatköre is meghatározott. Egyes részletkérdésekben ugyanakkor nehéz eligazodni (pl. a két rektorhelyettes feladatköre), illetve gondot jelent, hogy a különböző dokumentumok más terminológiát használnak, nem eléggé aktualizáltak, a hallgatói honlap elavult (pl. 2014 nyarán is a 2013. évi húsvéti legációk listát mutatja, az órarend még az első félévit tartalmazza; megtévesztő, és nyilván nem az élő gyakorlatot tükrözi, hogy a rektori hivatalban csak előzetes egyeztetés után van fogadás). Az SZMSZ-ben szereplő bizottságok neve olykor eltér az organogramtól.

Az egész szervezeti struktúrában kérdéses a tanszékeket magukba foglaló intézetek mellett a hozzájuk rendelt kutatóközpontok tényleges funkciója, tevékenysége. A struktúra az intézmény méreteihez képest a túlzott tagoltság benyomását kelti: Láthatóan nem szól fontos érv (pl. a működés hatékonyságának növelése, részben önálló gazdálkodás) amellett, hogy miért van szükség a tanszékek intézetekbe rendezésére, és emellett párhuzamosan futó kutatóintézetekre. (Az egyes egységek személyi állománya több esetben átfedést mutat.) A tanszékek/intézetek mérete (oktatók száma alapján) nagyon különbségeket mutat. Ez főleg a két tanszékre osztott bibliatudomány és a többi tanszék méretei között szembeötlő. Az eltérő méretek nem feltétlenül jelentenek problémát, de ebben az esetben kérdéses, hogy szükség van-e pl. a bibliatudományok két tanszékre való szétosztására.

A HÖK képviselői bizalommal fordulhatnak a rektorhoz és az oktatókhoz. A hallgatók részvétele az intézmény vezetésében elsősorban a HÖK szenátusi részvétele formájában jelenik meg, de a hallgatói képviselők informális úton is bármikor egyeztetethetnek a vezetőkkel.

A főiskolai C-SWOT analízis

A C-SWOT analízis az intézményt bemutató első fejezethez hasonlóan igen részletes elemzést ad a külső korlátokról, az erősségekről és a gyengeségekről, a lehetőségekről és a veszélyekről.

Az intézmény erősségének számít a régió problémáira való reflektálás, a kis létszámból eredő közvetlen kapcsolatok, az oktatás mellett a kutatások hangsúlyos kezelése. A szervezeti egységek jó strukturáltsága a fentebb leírtakra tekintettel nem egyértelmű. A tudományos fokozattal rendelkező oktatók magas aránya az óraadók vonatkozásában gyengébb, de még e körben is 50 % felett van.

Gyengeségként értékeli az intézmény az oktatók túlterheltségét (magas kreditterhelés, egyéb közegyházi feladatok), a működésben a kis intézményekre arányaiban nagyobb terhet róó adminisztrációs terheket, az oktatói utánpótlás nehézségeit, a hallgatók előzetes nyelvismeretének hiányosságait, a pályázati lehetőségek nem elég intenzív kihasználását, s egyes minőségbiztosítási tevékenységek rendszerszerű működésének hiányát. Nem említi viszont az intézmény a gyengeségei között, hogy a munkaviszonyban, illetve azzal azonos elbírálás alá eső jogviszonyban foglalkoztatottakhoz képest magas a megbízási jogviszonyban foglalkoztatottak aránya. Ez az arány pedig nem felel meg az Nftv. 7. § (3) bekezdésében foglaltaknak.

Külső korlátját képezi az intézményi munkának a minden intézmény esetén elmondhatókon túl a régió kritikus társadalmi és gazdasági állapota, földrajzi fekvése, valamint az egyházi stratégiaalkotás és törvényhozás korlátozott gyorsasága.

Az intézmény a gyengeségekkel párhuzamosan lehetőségeket is lát azok kiküszöbölésére. Ilyen elsősorban az oktatóknak az utánpótlás nevelésében való aktivizálása, a minősített oktatói állomány növelése, a képzési kínálat bővítése (székhelyen és határon túl is), újabb intézményi együttműködések kialakítása és a meglévők elmélyítése, a pályázati aktivitás növelése, használaton kívüli ingatlanok felújítása és használatba vétele, a nem szorosan felsőoktatási képzési tevékenység fejlesztése (népfőiskola, felnőttképzés stb.). A felvázolt lehetőségek között azonban több olyan sorolnak fel, amelynek realizálása nem csupán az intézményi szándékon múlik, hanem külső körülményektől és anyagi lehetőségektől is függ (pl. ingatlan-felújítások, minősített oktatók létszám bővítése, képzési kínálat növelése). Ezekben az esetekben fontos a megvalósíthatóság előzetes vizsgálata. A magas oktatói terhelés mellett újabb képzések indításának előfeltétele a megfelelő oktatói létszám biztosítása.

Ugyanakkor veszélyként értékeli az intézmény a potenciális hallgatók számának csökkenését, a hallgatói lemorzsolódást, a finanszírozási bizonytalanságot, és az értékválasztásból eredő esetleges elszigetelődést.

Az intézményi stratégia kialakításában – „külső-belső adottságként” – nagy jelentősége van a fenntartó egyház/egyházkerület kiszámítható és tudatos részvételének. Ennek mind az intézményi, mind a szakokra bontott elemzésekben és stratégiákban is kívánatos lenne határozottabb tartalommal, körvonalakkal megjelennie.

II.2. A főiskola kulcsfontosságú eredményei

1. Oktatás

A főiskola képzési szerkezete, a képzések eredményessége

Az intézményben jelenleg folyó képzések: *református teológia* osztatlan mesterképzési szak, *lelkipásztor* szakiránnyal nappali képzésben (12 félév); *katekéta–lelkipásztori munkatárs* alapképzési szak nappali és levelező képzésben (6 félév); valamint székhelyen kívüli levelező képzésben (Beregszászon); *református közösség-szervező* alapképzési szak nappali és levelező képzésben (6 félév).

A főiskola hallgatói létszáma a vizsgált időszakban 140%-kal nőtt, nagy az érdeklődés a református közösség-szervező szak, valamint a kárpátaljai képzés iránt, de bizonyára hat rá a közoktatásban bevezetett kötelezően választható hit-, illetve erkölcsstan oktatás bevezetése is. Ez a hallgatói létszám a református hitéleti képzést folytató felsőoktatási intézmények (karok) között is kiemelkedően jó: itt találjuk a legnagyobb hallgatói létszámot.

A hallgatók lemorzsolódási aránya meglehetősen magas, különösen az alapképzésben.⁷ Itt azonban a kiemelkedő lemorzsolódás fő oka a székhelyen kívüli képzés nemrég történt elindulása, amelyen még nem végzett az első évfolyam. Ezt figyelembe véve a lemorzsolódás magas ugyan, de sajnos ez egybevág az országos trendekkel. A 2013. évben kiugróan magas a záróvizsgát tett hallgatók száma, mert most végeztek nagy számban azok a hallgatók, akik kiegészítő mesterképzésre jelentkeztek a Bolognai rendszer bevezetése után korábbi főiskolai diplomájuk birtokában.

Jelentős az intézményben a nyelvvizsga hiányában oklevelet nem szerzett hallgatók aránya is. Az intézmény önértékelésében a jelentkezők és felvett hallgatók létszáma közötti alacsony (max. 10-15%) eltérés, valamint a kimagasló arányú lemorzsolódás és diplomaszerzés között feszültség mutatkozik. Az intézmény stratégiai tervezésében szükséges, hogy e probléma kezelésének főbb szempontjai kiemelten megjelenjenek.

A statisztikai adatok tükrében a képzés színvonalát és a számonkérést megfelelőnek tekinthetjük. Az egyes szakok vonatkozásában a szakdolgozatok és a záróvizsga tekintetében a teológia osztatlan mesterképzési szak eredményei a legjobbak, bár igen jók a református közösségszervező szak átlagai is, melyet az intézmény az elsősorban idősebb hallgatói kör tanulás iránti elkötelezettségével magyaráz. A katekéta–lekipásztori munkatárs alapképzési szakon feltűnően csökkent a szakdolgozatok átlaga, az okok feltárásán, s a gátló tényezők kiküszöbölésén dolgozik az intézmény.

Ami a tehetséggondozást illeti, a TDK itt sem működik, a hallgatók érdeklődése elsősorban gyakorlati irányba mutat. A hallgatói tehetséggondozás az intézményre jellemző erős közösségi jellegnek megfelelően a személyes oktatói–hallgatói kapcsolatokon keresztül hatékony, ugyanakkor ennek szervezett formában való fejlesztése fontos és elkerülhetetlen feladat (demonstrátorság, TDK stb.).

Az intézmény nagy hangsúlyt fektet az idegennyelv-oktatásra – ezért is különös, hogy sokan mégis küszködnek a nyelvvizsga letételével, a többségnek pedig gondot okoz az idegen nyelvű szakirodalom használata.

A főiskolának különös figyelmet kell fordítania a Kárpátalján/Ukrajnában megvalósuló képzésekre, már csak a hallgatószámok belüli nagy létszámarányok miatt is. Fontos, hogy biztosított legyen a végzetek számára, hogy megfelelő információhoz juthassanak a diplomájuknak a képzés helye szerinti elismertetése vonatkozásában.

A katekéta–lekipásztori munkatárs alapképzési szaknak jelenleg az intézményen belül nincs folytatása mesterképzésben, ennek megszervezését az intézmény a fejlesztési lehetőségei között tartja számon.⁸ A megvalósítás realitásának vizsgálata azonban még nem történt meg. Fontos, hogy egy majdani képzés és a megszerzhető diploma valóban piacképes legyen, pl. tanárképzésben többszakos képzés lehetőségének biztosításával, tehát a döntéshozatal előtt nagyon ajánlott egy valós igényfelmérés a régióban, mind egyházi, mind világi téren.

Végzetek elhelyezkedése

A teológia osztatlan mesterképzési szak lelkész szakiránya tekintetében meglehetősen pontos adatok állnak rendelkezésre a végzetek elhelyezkedéséről, hiszen a végzetek legnagyobb felvevője a TIREK. Az aktív lelkészi állomány egyre nagyobb része a főiskoláról kerül ki. A végzetek számára az elhelyezkedés nem jelent gondot. A végzetek elhelyezkedésében az egyházi fenntartó helyzete a hitéleti képzésekre általánosan is jellemző módon meghatározó jelentőségű. Ezen a területen különösen is fontos, hogy az intézmény tervezése és stratégiája összefüggésében a fenntartói támogatás is világosan megjelenjék.

Hangsúlyt kell tenni ugyanakkor arra is, hogy az intézmény a formális DPR kiépítését kezdje meg, annál is inkább, mert a képzési volumen a teológia osztatlan mesterszakról egyre inkább a többi képzés felé tolódik, melyek tekintetében nincs ennyire jó visszacsatolási fórum.

2. Kutatás-fejlesztés

Az oktatók egy része az oktatás mellett komoly tudományos-kutatói tevékenységet is kifejt. Ez jelentősen hozzájárul a főiskola hazai és nemzetközi elismertségéhez. Kívánatos, hogy a jövőben ez az

⁷ Az LB jelentésre küldött észrevételeiben a főiskola jelezte, hogy a lemorzsolódási, és diplomaszerzési arány az utóbbi évben már jelentősen javult az intézményben.

⁸ Az intézmény 2015 elején benyújtotta a 4 féléves teológia mesterképzési szakra vonatkozó szakindítási kérelmét.

oktatók minél szélesebb körére kiterjedjen. Tevékenységüket három kutatóközpont fogja össze, ezekhez csatlakozik a TIREK Egyházi Kutatóintézete, melyet a főiskola oktatója vezet.

A főállású (teljes munkaidőben munkaviszonyban foglalkoztatott) oktatók minősítettsége igen jó: 70 %-uk rendelkezik PhD fokozattal, 20 %-uk habilitált, ami magasan felülmúlja az országos átlagot. Feltűnően magas az egyetemi tanárok aránya: a 14 főállású oktatóból 6 fő, mellettük 2 főiskolai tanár, valamint 2 főiskolai docens is teljes munkaidős jogviszonyban van az intézményben. További 3 tudományos fokozattal rendelkező részmunkaidős oktató kutatói munkakörben foglalkoztatott. A megbízási szerződéssel foglalkoztatott oktatók minősítettsége valamivel gyengébb (52%), de még így is messze meghaladja az elvárt szintet.

Az intézmény számos tudományos konferenciát is rendez évről-évre. Az oktatási-kutatási tevékenység biztosítására mind saját, fenntartói önerőből, mind külföldi szakemberek bevonásával jelentős lépések történtek. Mindebben benne van annak a lehetősége, hogy a főiskola a jövőben még intenzívebben kapcsolódjon be a nemzetközi tudományos élet vérkeringésébe, s ennek előnyeiből hallgatóit is részesítse. (Ennek eszköze lehet az Erasmus-program során kialakult kapcsolatok ilyen irányú felhasználása is.)

3. Gazdálkodás

Az intézmény anyagi fenntartásában a legnagyobb gond az, hogy az állami finanszírozás távolról sem követte a hallgatói létszám dinamikus emelkedését. Az így keletkező forráshiányt részben megszorításokkal próbálták pótolni, részben pedig a fenntartó segítségét vették igénybe.

II.3. A minőségbiztosítás alapelvei és gyakorlata (ESG 1. rész)

1. Intézményi stratégia és eljárások a minőség biztosítására

A minőségügyi rendszer értékelésekor tekintettel kell lenni az intézmény két lényeges jellemzőjére: Egyfelől a teljes állású idős oktatók száma igen alacsony, ami indokolttá és elfogadhatóvá teszi az irányítási rendszer alacsonyabb fokú differenciálódását, például egy elkülönülő minőségügyi rendszer kialakulásának hiányát. Másfelől az intézményben az óraadók száma igen magas, ami a *Beregszászon* folytatott képzéssel együtt nagyon is igényli, hogy az intézmény tudatosan kezelje a minőségügy kérdéseit annak érdekében, hogy képes legyen a képzések egységes színvonalát biztosítani.

Az intézmény a jelenlegi minőségügyi struktúrát 2009-ben vezette be egy másik főiskola minőségügyi rendszerének átvételével.

A minőségügyi rendszer leírását, működését számos dokumentum tartalmazza. A küldetésnyilatkozat példaértékű, tükrözi az intézmény értékválasztásait, szempontjait, távlati vízióját. Az SZMSZ és a mellékletét képező *Minőségbiztosítási szabályzat* taglalja az egyes szervezeti szereplők – rektor, minőségbiztosítási vezető, *Szenátus*, *Minőségbiztosítási bizottság*, tudományintézet vezetői – minőségbiztosítással összefüggő feladat- és hatáskörét, valamint számos eljárási szabályt. Összességében a feladat és hatáskörök megosztása ésszerű, a kialakított struktúra alkalmas a minőségügy szempontjainak érvényesítésére. Külön *Minőségbiztosítási bizottság* működésének ugyanakkor nem volt nyoma, szerepét jelenleg a *Szenátus* tölti be. Egy ilyen kis létszámú szervezet esetén nem is biztos, hogy célszerű önálló Minőségbiztosítási bizottság működtetése. Mindenesetre a szabályzatot érdemes a tényleges gyakorlat szerint módosítani.

A *Minőségpolitika és minőségügyi kézikönyv* című dokumentum első része az intézmény minőségpolitikáját tartalmazza, amely (talán nem teljesen ide illő módon) az intézményi minőségbiztosításra vonatkozó jogszabályi környezetet mutatja be, illetve kijelöli az intézmény minőségügyi rendszerének általános céljait. A minőségpolitikai részből nem tűnnek ki a minőségügyi rendszer keretei, alapvető választásai. A dokumentum második fele – a *Minőségügyi kézikönyv* – meglehetősen vegyes tartalmú: részben megismétli a már meglévő dokumentumokat (pl. a küldetésnyilatkozatot), részben általános leírást ad a minőségbiztosítási rendszerről és szereplőkről, részben pedig célkitűzési és eljárási szabályokat pótol (pl. a Stratégia c. pontban vagy a Folyamatok és eljárások c. részben). A *Minőségügyi kézikönyvben* szereplő Stratégia c. alfejezet nagyon általános célokat fogalmaz meg, a Minőségfejlesztési program című rész pedig inkább általános leírását adja a

PDCA ciklusnak, semmint programszerűen rögzíti az adott időszakra eső minőségfejlesztési tevékenységeket.

Az intézmény folyamatszabályozást is alkalmaz, amely a legkülönbözőbb területekre terjed ki: adatgyűjtési eljárások, jogszabálykövetés gyakorlata, határozat-nyilvántartó rendszer, a honlap karbantartása, a fogyatékkal élők támogatása, az idegennyelv-oktatás szervezése, szakfolyóirat szerkesztés és kiadás stb. A folyamatok szisztematikus átgondolása jó irány, de nem világos, hogy miért éppen ezeket a folyamatokat tartották érdemesnek szabályozásra, illetve hogy e folyamatok hogyan viszonyulnak a meglévő belső szabályozásokhoz (pl. az adatgyűjtés a minőségbiztosítási szabályzathoz, a hallgatói folyamatok a TVSZ-hez stb.). Nem minden folyamathoz tartoznak ellenőrzési és adatgyűjtési eljárások.

Nagyon jó gyakorlat, hogy az intézmény évente készít önértékelő (minőségügyi) jelentést. A jelentés jelenleg a minőségügyi rendszer értékelésére, a stratégiai szintű dokumentumok és célkitűzések értékelésére, az operatív szintű dokumentumok és tevékenységek értékelésére, valamint a személyi, infrastrukturális és hallgatói szolgáltatási lehetőségek értékelésére tér ki. Az áttekinthető jelentések sok esetben ismétlik az értékelt dokumentumokat. Gyakran csupán a dokumentumok értékelését tartalmazzák, nem az azokban kifejtett célok érdekében tett erőfeszítéseket vagy az eljárásokkal kapcsolatos tapasztalatok értékelését. Az éves értékelések gyakran a korábbi évek jelentéseit is ismétlik. Az értékelésekben esetlegesen intézkedési javaslatok és teendők is megjelennek, ezek "akciótervként" való rögzítése azonban elmarad, így nehezebb a megvalósulásuk számonkérése és nyomon követése. Szintén nagyon hasznosak az éves tanszéki és intézeti jelentések.

Összességében a minőségügyért való felelősségi és hatáskörök jól áttekinthetőek, az intézmény működésében számos minőségfejlesztési célra használható eljárás és eszköz megjelenik (például különböző monitorozó eszközök, éves jelentések, folyamatszabályozások). A minőségügyi rendszer keretei, fókuszai és céljai ugyanakkor nem világosak. Mintha a minőségügyi rendszer még nem találta volna meg az intézményben a helyét, szerepéről nincsen kialakult közös meggyőződés. A minőségügyet az oktatók egy része inkább bürokratikus feladatnak látja, semmint olyan eszköznek, amely a főiskola „intézményesített lelkiismereteként” funkcionálva képes azon területek azonosítására, amelyek fejlesztése hozzásegítheti az intézményt minőségcéljainak eléréséhez és a minőségi standardok fenntartásához. A probléma része, hogy nem világos a minőségügyi rendszer és az intézményi stratégia viszonya (maga az intézményi stratégia sem ragadható meg jól). Bár az intézmény erős vízióval és küldetésstudattal rendelkezik, ez nem testesül meg világos stratégiákban. Az intézmény nem készített átfogó intézményfejlesztési tervet, és bár az éves intézményi önértékelési jelentésekben megfogalmazódnak (igen általános) „minőségstratégiai célkitűzések”, amelyeket a Minőségügyi kézikönyv is rögzít, ezek összemosódnak az általános stratégiai célkitűzésekkel (például a Minőségügyi kézikönyv tartalmazza az intézmény kutatási stratégiáját). A célok megvalósítására vonatkozó tevékenységek, törekvések és a célok elérésének nyomon követése sem látható kellőképpen, mert az éves intézményi önértékelés – ahogyan az fentebb is olvasható – inkább a dokumentumokat, semmint a célokat és azok megvalósulását értékeli évről évre. Így az intézményben alkalmazott minőségügyi eszközök és eljárások fejlesztésre szorulnak, hogy össze tudjanak állni egy olyan rendszerré, amely alkalmas a megfogalmazott minőségügyi célok elérésének biztosítására.

A jelen eljárást megelőzően készített önértékelés is sok helyen nem a standardok biztosítása érdekében alkalmazott konkrét intézményi eljárásokat, illetve ezek számszerű, tényszerű eredményeit (ld. pl. a hallgatói szolgáltatások, külső és belső nyilvánosság) mutatja be, hanem inkább az egyes standardok iránti elkötelezettséget deklarálja.

2. Képzési programok indítása követése és rendszeres belső értékelése

A jelenlegi szabályozásban a szakfelelősök feladatai, hatáskörei nem láthatóak. Ezt célszerű szabályzatban (pl. az SZMSZ-ben) rögzíteni, és a szakfelelősök nevét a honlapon is feltüntetni. A képzési programok indítását szenátusi határozat szabályozza, ezt is célszerű lenne szabályzatban is rögzíteni.

A képzési programok nyomon követésének fontos eleme a megfelelő képzési és kimeneti követelmények (KKK) definiálása. A *Tanulmányi és vizsgaszabályzat* (TVSZ) 1. melléklete tartalmazza a KKK-kat, ebben azonban az egyes szakokon elvégzendő tanulmányi kötelezettségekről, megszerzendő kreditekről, teljesítendő vizsgákról van információ, és nem tartalmazza a képzésben elsajátítandó kompetenciákat,

ismeretköröket és készségeket (ugyanakkor a szakok akkreditációs önértékelésében szerepel a tantárgyak és a kompetenciák egymáshoz rendelése, ami mutatja, hogy ezek azért léteznek). Fontos ezekről az ún. tanulási kimenetekről (*learning outcome*-okról) a hallgatókat is tájékoztatni, hiszen ezek ismeretében lehet csak a szakok nyomon követése során ezek elsajátíttatásának hatékonyságát vizsgálni.

A *Minőségügyi szabályzat* definiálja azokat az adatgyűjtési eljárásokat és elemzéseket, amelyek szükségesek a szakkal kapcsolatos minőségi problémák és a (hallgatói, munkaadói) elégedettség megítéléséhez. Ezek közé tartozik a jelentkezési adatok elemzése, az ETN adatainak elemzése, a hallgatók intézménnyel kapcsolatos elégedettségének mérése, az oktatói munka hallgatói véleményezése (OMHV), az oktatók, kutatók, alkalmazottak és vezetők elégedettségének és véleményének felmérése, valamint a végzett hallgatók pályakövetése. Az eljárás során kizárólag az oktatók hallgatói véleményezésével kapcsolatban álltak rendelkezésre részletes információk, a többi adatgyűjtési eljárásról nem álltak rendelkezésre kérdőívek, adatok, mert ezek a felmérések, elemzések – a *Minősegbiztosítási szabályzat* szerint – csak a jövőben fognak megvalósulni. Az adatgyűjtési eljárások kialakítása során javasoljuk az adatokat szak szintű gyűjtését. Az OMHV terén törekedni kell a jelenlegi részvételi arányok növelésére. Kívánatos, hogy az OMHV által nyert adatokat az esetleges intézményen belüli személyi változások során is figyelembe vegyék. Továbbra is ügyelni kell arra, hogy az OMHV kitöltése során a hallgatók anonimitása biztosított legyen, mivel ez egy kis intézményben könnyebben sérülhet.

Jelentősen fejlesztendő terület a hallgatók külföldi (lehetőség szerint elsősorban idegen nyelvű) tanulmányi tapasztalatszerzésének tudatos és prioritásként kezelt fejlesztése, ami országos probléma. Ennek háttéréként az idegen nyelvi kompetenciák, a hallgatói nyelvismeret és nyelvhasználat megerősítése mind a nemzetközi tanulmányok előmozdítása, mind a hazai vizsgakövetelményekbe való beépítés útján szükséges. Ezzel hosszabb távon javíthatnak az intézményben végzetek által majdan vezetendő közösségek elszigetelődésén is. (Nemzetközi perspektívák megnyitása.)

Az intézményben létezik a szakok felülvizsgálati eljárása, amelyet a szabályzat szerint háromévente kell elvégezni, de a gyakorlatban ez évente megtörténik. Az értékelést a *Kredit bizottság* végzi. Az értékelés ugyanakkor – a rendelkezésre álló információk és dokumentumok alapján – szinte kizárólag a mintatantervre, azaz a tantárgyi hálóra, a tantárgyak kreditértékére és kontaktóraszámára fókuszál. Fontos lenne a szakok rendszeres (a jelenlegi gyakorlatnál akár ritkább), de komplexebb értékelése (alacsony vagy elhúzódozó végzési arány háttérében álló okok, a nyelvvizsga problémája, a lemorzsolódás mögött álló okok, a felvételi folyamat elemzése, a kapcsolódó véleményfelmérések és adatelemzések eredményének elemzése stb.), amelybe célszerű lenne bevonni valamilyen formában az adott szak hallgatóit is. A tanár–diák fórumok meglévő gyakorlata kiváló, és jó keretet adhat egy ilyen értékelő beszélgetésnek.

A kredit-optimalizációs eljárás keretében időnként (néhány évente) célszerű lenne a tárgyak kreditértékének valódiságát is vizsgálni a hallgatók egy-egy tárgyra fordított tényleges tanulási idejének felméréssel. A futó képzési programokban nagyon sok kis kreditértékű tárgy van, ami magas oktatói óraterheléssel és sok hallgatói kontaktórával jár. Ez csökkenti a hallgatók önálló, otthoni munkavégzésének lehetőségét, és az oktatók készülésével, kutatómunkájával kapcsolatban is vethet fel problémákat (ld. oktatók időhiánya, oktatási túlterhelése).

3. A hallgatói teljesítmények értékelési rendszere

A hallgatói teljesítmények értékelését megfelelő módon szabályozza a TVSZ. Ennek rendelkezéseit a hallgatók ismerik, tehát a közzététel megfelelő volt. A teljesítményértékelés módja és a vizsgajelentkezés folyamata is jól szabályozott. A tantárgyi tájékoztatók, tematikák és a tananyagra vonatkozó információk idejében elérhetők a hallgatók számára. A vizsgainformációk szintén rendelkezésre állnak, a vizsgák száma, formája, időpontja illeszkedik a tárgyhoz és a hallgatók igényeihez. A karácsonyi és pünkösd-i legációk és a vizsgaidőszakok összehangolása (különösen a határon túli hallgatók esetében) fokozott odafigyelést igényel.

A TVSZ szerint az intézményben abszolút tudásszintet mérnek, ami ennek megfelelően rögzíti az érdemjegyek tartalmát. (A tudásszint mellett ugyanakkor készségekre, kompetenciákra is hangsúlyt kellene fektetni.) A hallgatói teljesítmények értékelésének objektivitását növeli, ha egyes fontosabb vizsgákat a hallgatóknak bizottság előtt kell teljesíteniük. Emellett szükség lenne olyan vizsgálatokra is, amelyek révén azonosíthatóak a szélsőséges értékeléseket vagy az átlagtól jelentősen eltérő értékeléseket tartalmazó tárgyak, például amelyek vonatkozásában nagyon magas a bukási arány vagy amelyekből

nagyon sokan szereznek jó jegyeket. Természetesen ezek az értékelések lehetnek indokoltak, de az ilyen tárgyak felülvizsgálata időről-időre célszerű.

A minőségi képzés, ezen belül pedig a minőségi gyakorlati képzés elengedhetetlen feltétele az alacsony létszámú szemináriumi csoportos oktatási modell, műhelymunka alkalmazása. Fontos, hogy az esetlegesen csökkenő hallgatói létszám se eredményezze a kics csoportos oktatási módszerek visszaszorulását.

4. Az oktatók minőségének biztosítása

A főiskolán oktatói, kutatói és tanári munkakörben 45 főt alkalmaznak, de csak harmadukat (14 főt) teljes munkaidőben, a többiek részmunkaidőben (6 fő) vagy egyéb formában (25 fő) működnek közre az intézmény tevékenységében. (Erre vonatkozóan ld. még a C-SWOT analízis értékelésében foglaltakat.) Az intézményben tehát nagyon magas a nem teljes munkaidős, illetve a nem oktatói/ kutatói munkakörben foglalkoztatottak (tehát óraadó oktatók) aránya (bár közöttük még így is magas a tudományos fokozattal rendelkezők száma). A széles tárgykínálat és az alacsony oktatói létszám, illetve az egyéb jogviszonyokban foglalkoztatottak magas aránya minőségi kockázatot hordoz, különösen nagyobb fluktuáció esetén. Az önértékelésben az intézménytől függő nehézségek mind az alacsony oktatói létszámhoz és az oktatói túlterheltséghez köthetőek. Nem világosak ugyanakkor a kezelési stratégiák, pl. együttműködések másokkal, létszámbővítés, pedagógiai változtatások (kontaktóraszám csökkentése).

Mindenképpen említésre méltó pozitívum, hogy a teljes munkaidőben foglalkoztatott oktatók és kutatók körében a minősítettek aránya eléri a 70%-ot. Az intézmény a magyar felsőoktatásban bevett módokon támogatja az oktatók fokozatszerzését és későbbi fejlődését, így például alkotói szabadság biztosításával, kontaktórák számának csökkentésével, konferencia-részvételi és publikációs támogatásokkal.

Az oktatókkal szembeni követelményrendszer megfelelően szabályozott. Az oktatókat évente értékeli (minősíti), amelyek alapját az egyéni oktatói jelentések biztosítják. Ezekben az oktatók bemutatják az éves oktatási terhelésüket, a született publikációkat, a konferenciákon és továbbképzéseken való részvételüket. A tudományos tevékenység értékelésének (minősítésének) alapjául egy vonatkozó folyamatszabályozás („E 1–2: az éves kutatási terv és oktatói szakmai programok összeállítása és felügyelete”) szolgál. A minősítésben megtörténik az oktatási tevékenység és a hallgatói elégedettség értékelése is, ennek mikéntjére azonban nem találtunk szabályozást. Oktatói szinten készülnek kutatási tervek is, nem látható azonban, hogy ezeket figyelembe veszik-e az éves oktatói teljesítmény értékelésekor.

Az oktatói körben két területen történt stratégiai elmozdulás a legutóbbi akkreditációs eljárás óta eltelt időben: egyrészt az egyéb egyházi tevékenységekkel terhelt oktatói kör határozottabb főiskolai alkalmazásában, másrészt a külföldről bevont oktatók alkalmazásában. Mindkét lépést az intézmény megerősítéseként értékelhetjük, ugyanakkor kívánatos az oktatói kör biztosításának stratégiai kérdésként való kezelése a jövőben is.

Az oktatói előmenetelt és tudományos tevékenységet segítheti az Erasmus-programban rejlő lehetőségek további kiaknázása is.

Az oktatói/kutatói kör oktatási és kutatási feladatai melletti egyéb leterhelése még mindig igen nagy. Ez részben adódik az egyházi fenntartású intézményekre jellemző, fenntartói oldalról elvárt feladatokból, de az adminisztrációs és egyéb külső terhelésből is, melyek csökkentése nagyrészt nem az intézmény saját döntésén múlik, de erre a problémára szükséges figyelmet fordítani, és megoldási javaslatokat kidolgozni a fenntartó felé.

5. Tanulástámogatás, eszközök és hallgatói szolgáltatások

A látogatás tapasztalatai és a rendelkezésre álló adatok szerint az oktatás infrastrukturális feltételei adottak, a tantermek felszereltsége elfogadható. A kollégiumi és sportolási lehetőségek megfelelőek, a közösségi terek színvonalasak. A hallgatók élénk hallgatói életéről számoltak be. A könyvtári állomány nagy, ugyanakkor az állomány fejlesztésének lehetőségei nagyon korlátozottak. Az intézmény informatikai felszereltsége kielégítő. Az oktatásadminisztráció fejlesztése folyamatban van. A nyelvi képzés feltételei adottak, ugyanakkor a diplomaszerezést sokszor épp a nyelvvizsga hiánya akadályozza. Ebben a kérdésben további megoldások keresése szükséges.

A tehetséggondozás intézményesített keretei (versenyek, felkészítők) nagyon korlátozottak, de ezt ellensúlyozza, hogy a kis létszámból adódóan az oktatók egyfelől közvetlen, emberi kapcsolatban vannak a hallgatókkal, másfelől folyamatosan rendelkezésre állnak. A hallgatók kiemelték az oktatók emberséges, odafigyelő magatartását. Mégis fontos lenne a kialakult jó gyakorlatok intézményesítése.

Az Erasmus program segíti a hallgatók mobilitását is, melyben a részvétel ígéretesen növekvő.

Kiemelendő erősség a folyamatos lelkipogozás, valamint az évfolyamfelelősi és a mentorrendszer. Hallgatói karrier-tanácsadás azonban nincs az intézményben.

A kialakított hallgatói pihenőhely rendkívül emberközelit, példaként említhető más intézmények esetében is.

A hallgatók internátusi jelleggel igényelhetnék kollégiumi elhelyezést. A kollégiumok által nyújtott szolgáltatások nívója az ár-érték arány figyelembe vételével jó. Örömteli, hogy az intézmény megoldotta a családos (házas) hallgatók lakhatásának támogatását is.

A fogyatékossgal élő hallgatókat intézményi koordinátor segíti, akinek tevékenységét egy folyamatszabályozás rögzíti.

A könyvtár jelentős értéke mind az országos, mind a református tudományos életnek. A könyvtári állomány két könyvtárat foglal magába, az igen gazdag archív anyag mellett sajnos a rendszerváltozás előtti időszak szakkönyv- és folyóirat-állománya hiányos, de az állomány frissítéséről folyamatosan gondoskodnak. Az utóbbi években több külföldi hagyaték is gazdagította a könyvtárat.

Az intézmény az éves önértékelésekben rendszeresen vizsgálja az oktatás és kutatás infrastrukturális feltételeit, különös tekintettel a könyvtári lehetőségekre, az informatikai feltételekre és a tantermek felszereltségére.

6. A főiskola belső információs rendszere

A szervezet kis mérete nem teszi szükségessé a túlságosan formalizált kommunikációs rendszerek alkalmazását. Az aktuális hírek közlésében fontos szerepe van a honlapnak, a belső levelezőrendszernek, a – lecserélés előtt álló – ETN rendszereknek és a hirdetőtábláknak is.

A szabályzatok az intézmény honlapján szabadon hozzáférhetőek. Ugyanakkor sem a *Szenátus*, sem az egyes bizottságok tagjainak névsora, sem az ülések anyagai, jegyzőkönyvei, illetve a testületi döntések nem érhetőek el a honlapról. Nem világos, hogy az oktatók és a hallgatók honnan tudnak ezekről tájékozódni, ami különösen fontos kérdés a beregszászi képzés vonatkozásában.

A tanulmányokkal kapcsolatos legfontosabb információk elérhetőségében fontos szerepet játszik a félévente kiadott Szemeszterfüzet, amelyben a hallgatók megtalálhatják a félévvel kapcsolatos legfontosabb tudnivalókat (órarend, oktatók elérhetősége, tanév időbeosztása, díjtételek).

A minőségügygel kapcsolatos információk összegyűjtéséért a minőségbiztosítási vezető felelős. Az adatgyűjtési eljárásokról a *Minőségbiztosítási szabályzat* rendelkezik. A felmérések nagy részére még nem került sor. A szabályzat szerint az eredményekről a rektornak kell beszámolni – ez némiképp korlátozza a belső nyilvánosság és vita lehetőségét.

Fontos lenne, hogy a belső értékelési rendszer és a hallgatói pályakövetés rendszere szervezettebb keretek között kerüljön alkalmazásra és értékelésre.

7. Nyilvánosság, a közvélemény tájékoztatása

Az intézmény számos módon informálja a tágabb közvéleményt a tevékenységéről. Ezek közül megemlítendő a honlap, amely azonban nem túl informatív, nehezen áttekinthető. Nem érhetőek el az intézményi beszámolók, az órarendek; hiányzik a vezetői feladatokat és bizottsági tagságot ellátók felsorolása; az oktatókra és intézetekre/tanszékekre vonatkozó oldalak feltöltöttsége esetleges; stb. Az egyes tanszékekről és azok munkájáról, illetve a tantárgyakról a tágabb közvélemény számára jelenleg nagyon kevés információ érhető el.

A honlap tartalmazza az alapszintű információkat a felvételiző és leendő hallgatók számára (szakleírások, jelentkezési lapok, tájékoztató kisfilm), akik számára időről-időre nyílt napot is szervez az intézmény. A hallgatók élő és intenzív kapcsolatot alakítanak ki a környező egyházi közösségekkel, mely kapcsolatok az intézmény jó hírét is továbbítják, s a hallgatókat is segíti gyakorló munkájuk során nélkülözhetetlen tapasztalatok megszerzésében, s a jövőbeli elhelyezkedésben is. A rendelkezésre álló

dokumentumok alapján nem derült ki, hogy az intézmény használ-e más módszereket az érdeklődés felkeltésére (pl. középiskolák látogatása).

A tájékoztatásban a honlap mellett fontos szerepet játszik a *Sárospataki Füzetek* című kiadvány, amely az intézmény tudományos folyóirata.

III. Az intézmény további működésére vonatkozó javaslatok

1. Az intézmény törekedjen a teljes munkaidőben, jogviszonyban alkalmazott oktatók számának és részarányának növelésére.
2. Átgondolásra szorul a tanszékek, intézetek és kutatóközpontok párhuzamos rendszerének szükségessége.
3. Intézményi stratégiai célok rögzítése, ezen belül minőségbiztosítási célok megfogalmazása határidőkkel, célértékekkel és felelősökkel. A célok megvalósulásának szisztematikus nyomon követése.
4. Világosabb fókuszú minőségpolitika megfogalmazása, (pl. intézményi stratégia és a minőségügyi rendszer viszonya, holisztikus vagy folyamat-alapú minőségbiztosítási rendszer megközelítése stb.), világosabb fókuszú és tartalmú Minőségbiztosítási kézikönyv készítése.
5. Az éves jelentésekben nagyobb hangsúlyt helyezni az intézményi (minőségügyi) célok elérése érdekében tett tevékenységekre, ezek hatásainak értékelésére és a jövőbeli teendők megfogalmazására.
6. A minőségügyi folyamatok és rendszer egyszerűsítése, fókuszálása tekintettel az intézményben dolgozó oktatók és munkatársak létszámára. (A jelenlegi rendszer helyenként feleslegesen aprólékos, más esetekben viszont lényeges elemek maradnak figyelmen kívül.)
7. Fontos lenne a dokumentumok naprakész aktualizálása, folyamatos frissítése, az elnevezések, fogalmak egységesítése.
8. Az intézmény dolgozzon ki akciótervet a passzív hallgatók, a nyelvvizsga hiányában a diplomát át nem vevő hallgatók számának, valamint a lemorzsolódásnak a csökkentésére.⁹
9. Szükségesnek látszik valamilyen karrier-tanácsadás bevezetése, az intézményben – különösen a nem lelkipásztori képzésben résztvevő hallgatók számára.
10. Célszerű lenne kialakítani az oktatók beszámolásának, értékelésének (minősítésének) és a következő évi terveinek egységes, áttekinthető folyamatát és dokumentumait. Ezt érdemes összehangolni a tanszéki és intézeti jelentésekkel is (ezek szerkezete jelenleg kissé esetlegesnek tűnik). A rendelkezésre álló szabályzatokból nem derül ki világosan, hogy ki értékeli a tanszékvezetőket, intézetvezetőket és magát a rektort, és az sem, hogy mi a következménye a tartósan gyengébb értékelésnek. Ezeket érdemes lenne pótolni.
11. A főiskola kiterjedtebb bekapcsolódása a nemzetközi (elsősorban a protestáns teológia művelésében hagyományosan élen járó nyugati intézményekkel kialakított) kapcsolatrendszerbe a hallgatói tanulmányok területén. Az intézményre – méreteiből és regionális szerepéből adódóan – jellemző belső horizont tágítása, a mobilitás általános kiterjesztése alapvető támasza és feltétele lehet a képzések fejlesztésének.
12. A könyvtári állomány folyamatos fejlesztése.

⁹ Az LB jelentésre küldött észrevételeiben a főiskola jelezte, hogy a lemorzsolódási, és diplomaszerzési arány az utóbbi évben már jelentősen javult az intézményben. A korábbi rosszabb arányt az új szakok felvételi időszakával magyarázzák.

IV. Az intézményben folyó hitéleti képzések értékelése

Sárospataki Református Teológiai Akadémia	Akkreditációs minősítés
<p><i>teológia [lelkész]</i> osztatlan mesterképzési szak (12 félév) szakindítási MAB határozat: 2006/9/XII</p>	<p>2015/2/VIII/2/1 SZ. MAB HATÁROZAT A (akkreditált) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2019. december 31-ig hatályos.</p>

1. A jogszabályi és az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzési terv

A képzési terv szakmailag megfelelő, szükséges lenne azonban a széleskörű konszenzussal elfogadott eredeti, vagy a fenntartó által azóta kiadott teljes KKK nyilvánosságra hozatala. Az alapozó ismeretek döntően a bibliai nyelvek és a bibliai ismeretek elsajátítását célozzák. A második félév végén a hallgatók két szigorlaton számolnak be tudásukról. A hitvallásismeret is az alapozó tárgyakhoz tartozik, a heti két óras tárgyból két félév után szintén szigorlat következik. A szakmai törzsanyag a teológia fő területeit öleli fel, a számonkérés szinte kizárólag kollokviumokon történik. A differenciált szakmai ismeretekben (a lelkész szakirányon) viszont a gyakorlati tárgyak vannak túlsúlyban. A szabadon választható tárgyra fenntartott kredittartomány a képzés összkreditértékének 4%-a (15 kredit), ez alatta marad az előírtnak, a megadott szabadon választható tantárgyak száma is elmarad a törvényben előírtaktól, de az intézmény más képzéseinek kínálatából feltehetőleg biztosítható a törvényben előírt 20 %-os felkínált keret.

Az elméleti és gyakorlati kompetenciák felsorolása és a hozzájuk rendelt tantárgyak megfelelnek a képzési és kimeneti elvárásoknak, nem jelenik meg viszont az elsajátítást biztosító módszerek leírása. A szakon elsajátítandó kompetenciákat érdemes lenne az intézmény és a fenntartó sajátos helyzete és igényei mentén is továbbgondolni, kidolgozni a főbb irányvonalakat – ami a fenntartó által kidolgozás alatt álló lelkészi életpálya-moddal is korrelációban állhat.

Személyi feltételek

A szakfelelős **N. N.** főiskolai docens, a teológus szakirány felelőse **N. N.** egyetemi tanár. A képzés tantárgyainak száma 51, a képzésben 24 oktató vesz részt, ebből 15 tantárgyfelelős. A teljes munkaidőben foglalkoztatott (T) oktatók száma 15, az egyéb foglalkoztatású (9) oktatók száma 9, az oktatók közül 13 rendelkezik tudományos fokozattal. Az oktatók kis létszámához képest feltűnően magas az egyetemi, illetve a főiskolai tanárok száma (6, illetve 2), mellettük csupán 2 főiskolai docens és 2 főiskolai adjunktus szerepel, a többiek óraadó oktatóként végzik munkájukat. Négy oktató folytat jelenleg doktori tanulmányokat. Három tantárgy felelőse nem rendelkezik tudományos fokozattal, de ezek kisebb jelentőségű, gyakorlati tantárgyak.

A szakfelelősök és szakirányfelelősök személye megfelelő. A kreditterhelés kimutatását feltétlenül szükséges – módszertanilag – áttekinthetőbbé tenni. A munkaterhelésben külön faktort jelent a fenntartói oldalról érvényesített, az intézményi munkavégzésen túli leterheltség, amit jelezni mindenképpen érdemes, bár érdemi befolyása nincs rá a MAB-nak.

Tudományos háttér

Az intézmény oktatói – személyenként vizsgálva – a kutatásban aktívan, magas szakmai színvonalon vesznek részt. Az oktatók többsége a képzés mellett számottevő tudományos munkásságot fejt ki, legalábbis ami a hazai és nemzetközi tudományos-szakmai közéletben való aktív részvételüket illeti. Az oktatók publikációs listája igen jó, külön említést érdemel, hogy ezek részben kifejezetten a hallgatók ismereteinek bővítését szolgálják. Oktatási anyagok így bőségesen állnak a hallgatók rendelkezésére.

E körben is meg kell jegyezni, hogy a tanszékek és a tudományintézetek valamint a kutatóközpontok párhuzamos rendszere mesterségesnek, a jelenlegi formában szükségtelennek tűnik.

Infrastrukturális feltételek

A hétköznapokon elegendő tanterem áll rendelkezésre. A szakon csak nappali képzés folyik, a hétvégi sűrített órák ezt a képzést nem érintik. Láthatóan keresik ugyanakkor a szűkös tantermi lehetőségek bővítésének módjait. Bevezették a mentor-képzést, a mentor-lelképástorokkal jó kapcsolatot alakítottak ki, így a gyakorlatok vezetése és ellenőrzése jól megoldott. A tanári szobákat ellátták számítógépekkel, internet csatlakozással, ennek további fejlesztése még a jövő feladata.

A könyvtárról ld. az intézményi részben leírtakat. A jegyzetellátottság hiányosságokat mutat, ezen a téren a fejlesztés fontos feladat.

A képzési létszám és kapacitás

A jelentkező hallgatók száma az elmúlt öt évben jelentősen emelkedett (40-ről 63 főre), de még így is alatta marad a felvételi keretnek. A felvettek számához képest viszont meglepően kevés hallgató szerzett oklevelet ezekben az években.¹⁰ Az önértékelés szerint ez a tanulmányi követelmények magas színvonalát tükrözi, érdemes volna azonban megvizsgálni a tanulmányi eredménytelenségek egyéb lehetséges okait is, melyekből csak egyik a nyelvvizsga hiánya. Ha sikerülne növelni a hallgatói létszámot, akkor mindenképpen szükséges az infrastruktúra megfelelő bővítése is.

A szakon tanulók létszámához viszonyított kapacitás kedvez a magas színvonalú képzés megvalósításának, beleértve a tehetséggondozásnak akár a személyes szinten történő a lehetőségét is. Éppen ezért elsősorban ezen a szakon lenne indokolt a demonstrátori rendszer bevezetése, s a tehetséggondozásban rejlő további lehetőségek tudatos, stratégiai megfogalmazása.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése*A kurzusok jellege, módszertana*

A főiskola nagy szakmai tapasztalattal és múlttal rendelkező intézményként a kimenetnél elvárható kompetenciákat figyelembe véve alakította ki a tudásátadás rendszerét, amelyben elmélet és gyakorlat egyaránt helyet kap. A különböző tudásátadási és számonkérési módszereket legerősebben a hagyományos módszerek határozzák meg.

Értékelés és ellenőrzés

Az értékelés és ellenőrzés rendszerében minden tantárgy esetében szabályos az eljárás, módszerében és jellegében a számonkérés megfelelő. E szakon kiemelkedően fontos a gyakorlati képzés, hiszen a lelkesítő szolgálat területei az utóbbi időben jelentősen kiszélesedtek. Az intézmény figyelemmel kíséri a felmerülő igényeket, és ezek nyomán alakítja gyakorlati képzéseit. Az önértékelésből látszik, hogy évről évre nyomon követik a változásokat, és ahol szükséges, módosítják a gyakorlatok formáját és ellenőrzését.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A képzés eredményességét a tehetséggondozás további kiterjesztésével az intézménynek a jövőben érdemes lenne előmozdítania. Különösen fontos ez ebben a régióban, ahol a hallgatók nagyon eltérő háttérismerettel érkeznek a főiskolára. Bízható, hogy a hallgatók többségének komoly a hivatástudata, és hogy egymást is erősítik tanulmányaikban, a küldetésükre való felkészülésükben.

Ha a felvettek számát a diplomát szerzők számával összehasonlítjuk, akkor igen jelentős lemorzsolódás tapasztalható.¹¹ Az intézmény fejlődése szempontjából kiemelkedően fontos az okok mélyreható vizsgálata, a tanulmányi folyamatokban a hallgatók ösztönzése, segítése. A nyelvtudás hiánya látványosan abban jelentkezik, hogy sokan emiatt nem kaphatják meg diplomájukat, viszont tetten érhető abban is, hogy külföldi szakirodalom olvasása aligha várható el a hallgatók többségétől. A modern nyelvismeret fejlesztése érdemes volna arra, hogy az intézmény fejlesztési tervében kiemelten szerepeljen.

2012-ben az intézmény biztosította a kiegészítő mesterképzés lehetőségét a korábban főiskolai diplomát szerzett hallgatók számára, melyről már az intézményi részben is szóltunk. Elgondolkodtató viszont, hogy az így záróvizsgát tett hallgatók túlnyomó többsége nem kaphatta meg a diplomát a nyelvvizsga hiánya

¹⁰ Az LB jelentésre küldött észrevételeiben a főiskola jelezte, hogy a lemorzsolódási, és diplomaszerzési arány az utóbbi évben már jelentősen javult az intézményben.

¹¹ Az LB jelentésre küldött észrevételeiben a főiskola jelezte, hogy a lemorzsolódási, és diplomaszerzési arány az utóbbi évben már jelentősen javult az intézményben.

miatt. E területen az is veszélyként jelentkezett, hogy túlságosan megszorodott az egyéni vizsgakérelmek száma. Ennek visszaszorítása fontos, hiszen a tanulmányi színvonal kárára lehet.

Erőssége az intézménynek, hogy a szakmai továbblépések biztosításán túl előtérbe helyezi a spirituális szempontokat is, a „pataki szellem” erősítésével.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak felügyeletét a *Bibliai Tudományok Intézete* látja el, saját SZMSZ-e alapján. A szak szakfelelőse az intézet vezetője, aki a tantárgyak felelőseivel rendszeres szakmai konzultációkat folytat, az előadások között harmonizál, és kapcsolatot tart fenn a hallgatókkal.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás, DPR (intézkedések, reakciók)

A minőségbiztosítást az intézményi részről szóló jelentés részletesen értékeli.

Az intézmény különösen e szakon nagyon igényesen jár el az oktatók alkalmazásában, gondoskodik szakmai fejlődésükről, a PDCA elvnek megfelelően évente értékeli képzési és tudományos teljesítményüket. Tervezik az „Év oktatója” kitüntetés bevezetését.

A gyengébb tanulmányi eredmények miatt egyre magasabb követelményeket támasztanak a jelentkező hallgatókkal szemben, tanulmányaikat folyamatosan figyelemmel kísérik, s a szükségletekhez igazodva módosítják az értékelés módszereit is. A gyakorlatokat a mentorok, lelkipásztorok visszajelzései alapján értékelik.

A szak működésére vonatkozóan az oktatók évente adnak értékelést, a hallgatók pedig félévente tölthetnek ki anonim kérdőíveket. Az oktatói javaslatokat az intézetek összesítik és értékelik, a javaslatok nyomán a Szenátus hoz döntéseket mind a tanterv, mind a tananyag fejlesztéséről, amennyiben ez szükséges. A hallgatók elégedettségét elsősorban a személyes kapcsolatok alapján mérik fel, javaslataikat szükség szerint veszik figyelembe.

Fontos a fenntartó egyházkerülettel és a gyülekezetekkel való szoros kapcsolat, az ő igényeikre, visszajelzéseikre folyamatosan figyel az intézmény. Igen hasznos a végzett hallgatókkal való kapcsolattartás, velük rendszeresen szerveznek fórumokat.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A beadott, igen részletes önértékelési anyaghoz képest feltétlenül indokolt lenne, hogy a C-SWOT analízis ne csak lakonikus ténymegállapításokat közöljön (és ne lényegében ugyanabban a formában minden szakon és intézményi szinten), hanem értékelést, elemzést, s abból következően a stratégiában követhető cselekvési tervet is. A helyzetelemzésben fontos lenne a különböző szakok egyedi problémáinak felmérése és analízise.

5. Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A fenntartó által elfogadott KKK honlapon való közzététele.
2. Az Nftv. 49. § (2) bekezdésében foglaltaknak megfelelően biztosítani kell a képzésben a szabadon választható tárgyak megfelelő arányát.
3. Célszerűnek látszik további erőfeszítéseket tenni a hallgatók tanulmányi előmenetelének javítására, különös tekintettel az idegennyelv-tudásra.
4. Amennyire lehetséges, könnyíteni kell az egyes oktatók terhelésén, felszabadítva őket a tudományos-szakmai munkára.
5. Hasznos lenne a szakra vonatkozóan is a C-SWOT elemzés, illetve a DPCA elv alapján közép- és hosszútávú stratégia kidolgozása, különös tekintettel az intézménynek a régióban, illetve a fenntartó egyházkerületben betöltött kulcsfontosságú szerepére.

Sárospataki Református Teológiai Akadémia	Akkreditációs minősítés
<p><i>katekéta–lelkipásztori munkatárs</i> alapképzési szak (6 félév)</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2005/5/IX/6</p>	<p>2015/2/VIII/2/2 SZ. MAB HATÁROZAT</p> <p>A (akkreditált)</p> <p>A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2019. december 31-ig hatályos.</p>

1. A jogszabályi és az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzési terv

A tantervben szereplő alapozó ismeretek alapvető bibliai és bevezető tárgyakat tartalmaznak, a szakmai törzsanyag a teológia legfontosabb területeit öleli fel. Mindkét részben az értékelés többnyire kollokviumokkal történik. Feltűnő, hogy a differenciált szakmai ismeretekben is – mindkét szakirányon – a kollokviumok szerepelnek döntő súllyal, a gyakorlatoktól eltekintve.

A szabadon választható tárgyak aránya megfelelő. Listát nem közöl az intézmény, de a jogszabályi előírásnak megfelelően a hallgatók választhatnak a másik két képzés tantárgyi kínálatából is.

A levelező képzés tantárgyi listája helyes módon megegyezik a nappali képzésével. Az ismeretanyag félévek közötti elosztása nem egyenletes (az utolsó félév terhelése nagyon magas, a 4. félévben a katekéta szakirányon pedig alacsony). Az 5. félévben felkínált kontaktórák száma katekéta szakirányon valamelyest elmarad a jogszabályi minimumtól.

Az elméleti és gyakorlati kompetenciák felsorolása és a hozzájuk rendelt tantárgyak megfelelnek a képzési és kimeneti elvárásoknak, nem jelenik meg viszont az elsajátítást biztosító módszerek leírása. A kompetenciák meghatározásában közös mutatók nem jelennek meg, pedig talán érdemes volna az egyházi szolgálatot végzők közös jellemzőit is összegyűjteni.

A részletes képzési és kimeneti követelmények nem találhatóak meg a honlapon.

Személyi feltételek

A szak felelőse **N. N.**, teljes munkaidőben foglalkoztatott egyetemi tanár, ő a katekéta szakirány felelőse is, a lelkipásztori munkatárs szakirány felelőse **N. N.**, teljes munkaidőben foglalkoztatott főiskolai tanár.

A képzés tantárgyainak száma 43, a képzésben 21 oktató vesz részt, közülük 17 tantárgyfelelős. A 21 tanárból 13 a minősített, többen habilitáltak. Teljes munkaidőben alkalmazott 14 fő, egyéb munkaviszonyban vagy megbízással 7 fő. Az intézmény célkitűzése tovább növelni a T oktatók arányát, ezzel is kifejezve elkötelezettségüket az oktatásban és a szakmai munkában. Magas az egyetemi és főiskolai tanárok száma, mellettük csak két főiskolai docens szerepel, a többiek óraadó oktatók. A korlát tekintve szükségesnek látszik az utánpótlás nevelése. Két tantárgy felelőse nem rendelkezik tudományos fokozattal, de ezek kisebb jelentőségű tantárgyak.

Tudományos háttér

A szakon oktatók tudományos tevékenysége figyelemreméltó, mind a különböző tudományos műhelyekben, konferenciákon való részvétel, mind a publikációk tekintetében.

Infrastrukturális feltételek

Az intézmény helyiségeinek befogadóképessége korlátozott, ez főleg a hétvégeken okoz nehézséget, a levelező hallgatók megjelenésekor. A nehézségeket azonban a gimnáziumtól kapott tantermekkel meg tudják oldani.

Az informatikai felszereltség kielégítő, de fejleszthető.

A könyvtárról ld. az intézményi részben foglaltakat. Az oktatók saját jegyzeteket, könyveket is írnak a hallgatók munkájának megkönnyítésére.

A képzési létszám és kapacitás

A nappali hallgatók létszáma igen alacsony, az elmúlt öt év alatt nem is mutat lényeges változást. Jelentősen megnőtt azonban a levelező hallgatók száma, ehhez erősen hozzájárult a beregszászi képzés. A felvettekhez képest az elmúlt időszakban alacsony a diplomát szerzők száma.¹² Ez különösen a levelező képzésben szembeötlő, hiszen míg a felvettek száma sokszorosára nőtt, a diplomát szerzők száma gyakorlatilag változatlan. Ezt a képet jelentősen árnyalja persze az a tény, hogy a beregszászi képzés iránt nagy az érdeklődés, de még nem végzett az első évfolyam, ahogyan arról már az intézményi értékelésben is szó esett. Emellett azonban nem szabad megfélekedni a diplomaszerezést akadályozó nyelvvizsgahiányról sem. A kimutatások szerint a vizsgált időszakban mindössze egyetlen hallgatónak volt meg a nyelvvizsgálója már a felvételtkor. Mivel a levelező hallgatók a család és a munka mellett végzik tanulmányaikat, a leggyöngébb pont számukra nyilván a nyelvi tudás megszerzése. A szak helyzetében különösen is jelentős tényező a nyelvismeret és a nyelvvizsgák hiánya, amire fontos lenne stratégiai megoldást keresni.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése*A kurzusok jellege, módszertana*

A képzésben az alapozó ismeretekben csak kollokviummal záruló előadások szerepelnek, de ugyanez a helyzet a szakmai törzsanyagban is. Feltűnő, hogy még a differenciált szakirányú ismeretekben is az előadások vannak túlsúlyban mindkét szakirányon, a szemináriumi munka erősen háttérbe szorul, holott a tananyag jellege ezt megkívánná. Kérdés, hogy ennek az oktatói túlterheltség-e az oka, vagy tudatos képzési elgondolás áll mögötte. Erre részben kitér a szak önértékelése, utal is a felmerülő, sőt növekvő szükségletekre, a konkrét megvalósítási javaslat azonban hiányzik. A problémát nem oldja meg a mentori rendszerben bevezetett hitoktatási gyakorlat. Az intézmény törekszik arra, hogy a hallgatók által könnyen elsajátítható ismereteket tartalmazó segédanyagokat bocsásson rendelkezésükre. A nappali hallgatók az alapozó tantárgyakat a teológushallgatókkal közösen hallgatják, ez csökkenti az oktatók óraterhelését.

Jóval hatékonyabbnak látszik a gyakorlati képzés, amely részben gyülekezeti, részben iskolai keretek között zajlik. A gyakorlatok megszervezésében nagy segítséget jelent a sokféle kapcsolat a régióban működő gyülekezetekkel, református oktatási intézményekkel. Növekvő gond azonban a nagyobb távolságról érkező hallgatók gyakorlatainak megszervezése. Itt a mentortanárok felkészítése elsődleges feladatot jelent, ez azonban a lelkipásztori munkatárs szakirányon még nem teljesen megoldott.

Az intézmény törekszik arra, hogy a hallgatóknak lehetőségük nyíljon országos és nemzetközi konferenciákon való részvételre, illetve bekapcsolódhassanak a lelkésztovábbképzésbe is.

Értékelés és ellenőrzés

Mindkét szakirányon a tanterv három közös és egy, a szakirányra specifikus szigorlatot ír elő. A szakdolgozat témáját a hallgatók választhatják a kitűzött témakörökből, az elkészítés folyamatáról az önértékelés keveset szól. Feltehetően a témavezető irányításával történik, s mellette egy opponens bírálja a dolgozatot. A záróvizsga részei: a szakdolgozat megvédése és a szakiránynak megfelelő szóbeli vizsga. Az oklevél minősítésének kialakulásához még hozzájárul a vizsgatanítás osztályzata is.

A gyakorlatok végzéséről a mentorok, a lelkipásztorok és a gyakorlati helyet biztosító intézmény vezetője visszajelzést adnak az intézménynek.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A nappali képzésre évente mindössze 3–5 hallgató nyer felvételt, a diplomát szerzők száma azonban még kevesebb. Mindnyájan államilag támogatott formában végezhetik tanulmányaikat.

A levelező képzésre a jelentkezők száma folyamatosan növekszik, a diplomát szerzők száma viszont gyakorlatilag változatlan. Ennek okaira a korábbiakban már kitért a jelentés.¹³

A katekéta-lelkipásztori munkatárs alapképzési szak stabilizálásának jó útja lehetne egy rá épülő mesterképzés elindítása vagy az áttérés az osztatlan hittanárképzésre.¹⁴ Ez növelhetné a képzés

¹² Az LB jelentésre küldött észrevételeiben a főiskola jelezte, hogy a lemorzsolódási, és diplomaszerezési arány az utóbbi évben már jelentősen javult az intézményben.

¹³ Az LB jelentésre küldött észrevételeiben a főiskola jelezte, hogy a lemorzsolódási, és diplomaszerezési arány az utóbbi évben már jelentősen javult az intézményben.

¹⁴ Az intézmény 2015 elején benyújtotta a 4 féléves teológia mesterképzési szakra vonatkozó szakindítási kérelmét.

keresettségét, hiszen pl. az utóbbi esetben a végzettek a közoktatás teljes spektrumában tanári munkakörben taníthatnának, és további tanári szakképzettséget rövidebb képzési idővel szerezhethetnének. Kérdés persze, hogy erre mutatkozik-e erre tényleges igény, illetve hogy elbírja-e ezt a feladatot az intézmény oktatói kapacitása.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A képzésben az intézmény három intézete, továbbá az idegen nyelvi lektorátus vesz részt. Az intézetekhez be nem sorolt tárgyak oktatását a rektor felügyeli. A szakok felügyeletét a tudományintézetek látják el.

A minőség megvalósításáért a rektor és szenátus felel. A szak minőségbiztosítási és fejlesztési beszámolója lényegében egyezik a teológia osztatlan mesterképzési szakéval.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás, DPR (intézkedések, reakciók)

Az intézmény munkájáról számos informális kapcsolat révén kapnak visszajelzést, DPR jelenleg nem működik. Ezt a végzettekől, illetve a gyülekezetektől, a fenntartó egyházkerülettől kapott személyes visszajelzések pótolják.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT analízis pontosan megegyezik a teológia osztatlan mesterképzési szak elemzésével, holott bőven lennének szakspecifikus szempontok is. Az intézmény nem fogalmazott meg világos stratégiai irányokat ebben a helyzetben a szak további fenntartására nézve. A szak C-SWOT-analízise (és ezzel stratégiai értékelése) nem reagál érdemben a szak stratégiai helyzetváltozásaira.

5. Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A fenntartó által elfogadott KKK honlapon való közzététele.
2. A tantervben a tananyag egyenletesebb elosztása szükséges.
3. Erősen kívánatos a hallgatók tanulmányi eredményeinek felülvizsgálata, a szükséges intézkedések megtétele a jobb tanulmányi eredmény érdekében.
4. Az idegennyelv-tudás hiánya erősen hátráltatja az intézmény munkáját. Az Idegen Nyelvi Lektorátussal egyeztetve alaposan át kellene rendezni a képzés struktúráját a jobb eredményesség érdekében.
5. Javasoljuk a C-SWOT analízis továbbgondolását a szak, az intézetek és az egész intézmény szintjén.
6. A gyakorlati képzés további kidolgozása, az értékelések erőteljesebb visszacsatolása fontos feladat a közeljövőben.

Sárospataki Református Teológiai Akadémia	Akkreditációs minősítés
<p>református közösségszervező alapképzési szak (6 félév)</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2010/7/IX/6</p>	<p>2015/2/VIII/2/3 SZ. MAB HATÁROZAT</p> <p>A (akkreditált)</p> <p>A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2019. december 31-ig hatályos 2016 szeptemberében induló követő (monitor) vizsgálat közbeiktatásával.</p>

1. A jogszabályi és az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzési terv

A képzés nappali és levelező formában működik. A tantervben feltűnően magas az elméleti tárgyak, kollokviummal végződő előadások száma (a szakmai törzsanyagban az idegen nyelvi képzés mellett mindössze három gyakorlati tárgy van). Mivel a képzés elsősorban gyakorlati egyházi munkára készít fel, az elméleti tárgyak túlsúlya nehezen indokolható.

A tantervi hálóban a nappali tagozaton a differenciált szakmai ismeretekben csak két specializáció jelenik meg, a levelező tagozaton négy. Az intézmény nem mindegyik specializációt indítja a jelentkezők hiánya miatt.

A hallgatóknak 15 kredit értékben kell választaniuk szabadon választható tantárgyak közül. Bár a mintatantervhez nem csatolták a minimálisan felkínálandó mennyiségű fakultatív tárgyak listáját, mégis feltételezhető, hogy a másik két szak tantárgyai közül megfelelő mennyiségben állnak rendelkezésre tantárgyak a szabad választáshoz.

A tananyag elosztása egyenletes a félévek között, de a negyedik félév felkínált óraszámja valamelyest elmarad az előírt 300 órától.

Az elméleti és gyakorlati kompetenciák felsorolása és a hozzájuk rendelt tantárgyak megfelelnek a képzési és kimeneti elvárásoknak, nem jelenik meg viszont az elsajátítást biztosító módszerek leírása.

A MAB által támogatott vagy a fenntartó által elfogadott részletesebb képzési és kimeneti követelmények nem jelennek meg az intézmény honlapján.

Személyi feltételek

A szakfelelős **N. N.** egyetemi tanár. A szakfelelős igen nagy szakmai múlttal rendelkezik, és számos egyéb fontos feladatkört is ellát, oktatói leterheltsége ezért még feltűnőbb (a szakon 19, az intézményben 34 kreditnyi tantárgy felelőse), de a számszerű határokon belül van. A képzés tantárgyainak száma 58, a képzésben 32 oktató vesz részt, közülük 29 tantárgyfelelős. A szak szempontjából lényeges ismeretköröket tekintve 3 törzstantárgy felelőse nem rendelkezik tudományos fokozattal.

Az oktatók minősítettsége kielégítő, az oktatók 66 %-a minősített, a 4 egyetemi, 2 főiskolai tanár mellett két adjunktus és egy tanársegéd működik, a többiek óraadó oktatóként végzik feladatukat. Az oktatók korfája kiegyensúlyozott. A 13 teljes munkaidős állású oktató mellett 19 részesítő vagy megbízással foglalkoztatott oktató vesz részt a képzésben, a többségük minősített. A T és E oktatók tekintetében elvárt 3:1 arány nem teljesül.

A szakon oktatók széles bázisa a szak esetében a különböző szakismeretek átadásának garanciáját jelenti, a képzés így jelentős részben az együttműködésekben alapuló, külső oktatók által végzett tevékenység révén valósul meg.

Tudományos háttér

A képzés szervesen kapcsolódik a főiskola többi szakjához, a biblikus és egyházismereti tárgyak esetében az oktatói kör azonos, akik tudományos munkásságát a teológia osztatlan mesterképzési szakról szóló részben már értékeltük. A református közösségszervező alapképzési szak esetében az előző két szakhoz képest különbséget jelent a nem teológiai tantárgyak oktatása. Az önértékelésből kitűnik, hogy

az e munkakörben dolgozóknak is kiemelkedő a tudományos munkássága a maguk szakterületén.

Infrastrukturális feltételek

Az infrastrukturális adottságok értékelése megjelenik az intézmény és a szakok önértékelésében is. A református közösség-szervező alapképzési szak önértékelésében található leírás ugyanakkor előnyösebb helyzetet vázol fel, a helyzetet optimálisként mutatja be. A vidékről bejáró hallgatók részére szálláslehetőség kialakítását tervezik.

A képzési létszám és kapacitás

A képzés nemrég indult, a létszámok tehát egyelőre csak tájékoztató jellegűek. A jelentkezők száma az eltelt három évben folyamatosan csökkent, ennek okait mindenképpen célszerű lenne megvizsgálni, és a lehetőségekhez képest törekedni a képzés népszerűsítésére.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Az előadások, elméleti tárgyak túlsúlyát fentebb említettük. Az intézmény részéről a segítségnyújtás legfontosabb formája, hogy minél több segédanyagot, fordított vagy saját oktatók által írt szakmai anyagot bocsássanak a hallgatók rendelkezésére. Gondot fordítanak a tantárgyi struktúra folyamatos monitorozására, s ahol szükséges, a változtatásra.

Értékelés és ellenőrzés

A gyakorlati képzés követelményrendszerében a kitűzött képzési cél mellett figyelembe veszik a hallgatók egyéb leterheltségét. A gyakorlóhelyeket a hallgatók maguk választhatják meg a főiskola ajánlásai alapján. Adott esetben beszámítják a hallgatók korábbi munkatapasztalatát.

Az értékelés és ellenőrzés a TVSZ alapján történik. A képzés során két szigorlatot teljesítenek a hallgatók, majd elkészítik szakdolgozatukat, elvégzik az előírt gyakorlatokat, a záróvizsgán megvédik szakdolgozatukat és szóbeli vizsgát tesznek. Az oklevél minősítését a két szigorlat, a specializáció gyakorlati érdemjegye és a záróvizsga érdemjegye adja.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

Az első évben viszonylag sokan jelentkeztek, a harmadik évre ez a szám a felére csökkent. Ugyancsak aggasztó jelenség, hogy a 39 felvett hallgatóból mindössze 10 fő szerzett diplomát.¹⁵ A nyelvtudás hiánya részben a régió adottságainak is betudható, de e tekintetben a helyzet országosan is aggasztó.

A jelentkezési/felvételi és végzési arányszámok tükrében indokolt a szak kimeneti felvevőpiacáról – az egyházi fenntartó által is tervezett – stratégiai gondolkodás megerősítése.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak menedzselése és minőségbiztosítása tekintetében az intézménynél és a többi szaknál leírtak irányadók.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

E szakra nézve is érvényes, hogy a tudatos és C-SWOT-analízisre (és elemzésre) épülő stratégiai jövőtervezés az intézmény elemi érdeke. A specializált, részletes, tudatos kidolgozása különösen is szükségesnek látszik a következő akkreditációs időszakra nézve.

5. Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A fenntartó által elfogadott KKK honlapon való közzététele.
2. A jelentkezési/felvételi és végzési arányszámok tükrében indokolt a szak kimeneti felvevőpiacáról – az egyházi fenntartó által is tervezett – stratégiai gondolkodás megerősítése.
3. E szakra nézve is érvényes, hogy a tudatos és a C-SWOT-analízisre (és elemzésre) épülő stratégiai jövőtervezés az intézmény elemi érdeke. Részletes, tudatos kidolgozása különösen is szükségesnek látszik a következő akkreditációs időszakra nézve.

¹⁵ Az LB jelentésre küldött észrevételeiben a főiskola jelezte, hogy a lemorzsolódási, és diplomaszerzési arány az utóbbi évben már jelentősen javult az intézményben. A korábbi rosszabb arányt az új szakok felvételi időszakával magyarázzák.

4. Fontosnak látszik az elméleti és gyakorlati tárgyak arányának átgondolása, esetleg átstrukturálása.
5. Az *Idegen Nyelvi Lektorátus* bevonásával át kell gondolni az e téren mutatkozó hiányosságok megszüntetésének módjait.
6. Az intézményi javaslatoknál megfogalmazottaknak megfelelően növelni kell a teljes munkaidőben foglalkoztatottak számát.¹⁶
7. A kisebb jelentőségű, gyakorlati tantárgyakon kívül minden tantárgy felelőse rendelkezzen tudományos fokozattal.

¹⁶ Az LB jelentésre küldött észrevételeiben a főiskola jelezte, hogy időközben változtatott a teljes munkaidős és egyéb foglalkoztatású oktatók arányán.

Függelék

A Sárospataki Református Teológiai Akadémia által folytatott képzések

hitéleti képzési terület

osztatlan mesterképzések (MA)

teológia (N, L) *lelkipásztor* szakirány

alapképzések (BA)

katekéta–lelkipásztori munkatárs (N, L)

református közösség szervező (N, L)

katekéta–lelkipásztori munkatárs (L) – Beregszász (végzett évfolyam hiányában a jelen eljárásban nem értékelt képzés)

A látogató bizottság tagjai:

Dr. Lukács László SchP , elnök	Professor Emeritus (SSZHF)
Dr. Korányi András	egyetemi tanár (EHE)
Dr. Veres Sándor Péter	egyetemi tanár (BTA)
Dr. Kováts Gergely Ferenc	egyetemi adjunktus, minőségügyi szakértő (BCE)
Dr. Kórmíves Péter Miklós	doktorandusz (HÖÖK, DE)

A látogatás MAB referense: Czilli Máté

A látogatás időpontja:

2014. április 23.